

■ **dr. Mario GRČEVIĆ,**
poznati hrvatski jezikoslovac

**OPET JE POTREBNO
BRANITI IME I POLOŽAJ
HRVATSKOGA JEZIKA**

**Zastrašujuće je
da Ministarstvo kulture
financira knjigu Snježane
Kordić koja negira
hrvatski jezik i veliča
Jugoslaviju, a Hrvatsku
smatra fašistoidnom!**

Piše: MARKO CURAĆ

U hrvatskim jezičnim krugovima u posljednje vrijeme osjeća se znatna mjera nezadovoljstva. Tome je s jedne strane razlogom nemušti odnos vlasti prema jezičnoj struci i problemima, a s druge strane vidljiva nebriga i potpora knjigama koje su sadržajno jasno usmjerene protiv hrvatske jezične tradicije i stoljetne borbe za ime i položaj hrvatskoga jezika. Došli smo ponovno do točke u kojoj se niječe nacionalno ime hrvatskoga jezika, a sve koji se za njega zauzimaju naziva negativnim odrednicama – nacionalisti, populist, šovinisti, puritanci. Sve to bio je povod da se obratimo poznatome hrvatskome jezikoslovcu prof. dr. Mariju Grčeviću za razgovor, pa smo ga najprije pitali - jesmo li ponovno u preddeklaracijskim vremenima, kada je potrebno braniti ime i položaj hrvatskoga jezika? Kako se uzme. Postalo je potrebno braniti ime i položaj hrvatskoga

Dio srpske jezične politike uvijek s oduševljenjem prihvaća svaku unitarističku jezičnu ideju. Iako je Srbija u Hrvatskoj izgubila rat, velikosrpska ideja nije pobijedena. Toga moramo biti svjesni i iz toga izvlačiti pouke

jezika, no još nismo u preddeklaracijskom vremenu i nadam se da ne ćemo biti. No točno je da u nekim područjima idemo u tome smjeru.

Tko je kriv za tu situaciju, politika i vlast, pasivnost hrvatskih institucija ili, kako neki kažu, intelektualna mafija?

To je višeslojno pitanje. Nakon stvaranja hrvatske države nismo razvili promišljenu i dugoročnu nacionalnu jezičnu strategiju. Pokušaja je bilo, no uvijek se našao netko tko je u ključnome trenutku povukao neki maleni potez kojim su se veliki projekti rušili. Krivnju treba tražiti ponajprije kod nas samih, no moramo biti svjesni i toga da svim stranim vladarima i nadzornicima na ovim prostorima nikada nije odgovarao poseban hrvatski književni jezik. Smetao im je jer bi vladanje i nadzor mnogo lakše funkcionirali kad tih malenih i njima beznačajnih jezičnih razlika ne bi bilo. A ako već moraju priznati hrvatski jezik, onda im je najzgodnije da se što manje razlikuje od srpskoga. Treba ih, naime, staviti pod zajednički nazivnik, onako kako to čini sud u Haagu i kako se čini na nekim stranim katedrama.

Nakon pokušaja iz Europe (EU) da se hrvatski jezik utopi u BHS-jezičnu mutljagu, sada slični tonovi dolaze iz State Departmenta. Ima li načina da se sa znanstvenim krugovima raščisti to pitanje?

Mislim da su danas svi dovoljno obaviješteni i da nikomu ne treba ništa nanovo objašnjavati. Amerikanci ne će zabunom svojega diplomata naučiti srpski i poslati ga u Zagreb. A ako to učine, znat će što čine i kakvu poruku žele odaslati. To ne možemo spriječiti, no možemo reći i pokazati što o tome mislimo, što je uostalom neki

Bez vijeća za normu, primjena EU odredaba o jeziku vodi prema BHS jeziku!

Što možete reći o hrvatskome jeziku u medijima? U dijelu TV programa on se uspoređuje s haaškim jezikom. Dok se najavljuje njegovo priznanje, sve više se degradira. Neki hrvatski zakoni čak pružaju takvu mogućnost?

Radi se o zakonskim odredbama koje nakon pristupanja u EU u Hrvatskoj legaliziraju pored službenoga jezika neakve potrošačima i korisnicima u Hrvatskoj 'razumljive jezike'. To je uvjetovano gospodarskim propisima EU koji jamče slobodan protok proizvoda, no u našem slučaju, bez ikakva jezičnoga zakonodavstva, bez legaliziranoga Vijeća za normu, primjena tih odredaba vodi samo u jednom smjeru, prema BHS-jeziku. Naše vlasti moraju nešto poduzeti u tom pitanju.

Malo je poznato da novine u Hrvatskoj u stranom vlasništvu nisu korisnici nacionalne informativne agencije. Međutim jedna srbijanska agencija sve češće prenosi 'odgovarajuće' tekstove samo iz tih novina. Može li se očekivati prve preplate na tu agenciju u svrhu 'saradnje' i jezičnog 'jedinstva'?

To ne bi bilo iznenađujuće. No znate, Hrvati su se jezičnom i inom unijačenju oduprli i u mnogo težim okolnostima. Zato vjerujem da će pamet prevladati i da ćemo se oduprijeti i danas.

dan učinio Razred za filološke znanosti i HAZU i Institut za hrvatski jezik. O neznanju se nije radilo ni onda kad se je u Haagu Gotovini optužnica čitala na srpskome i kada se Šešelja zatrpavalo tekstovima na hrvatskome.

SLIJEPO VELIČANJE KNJIGE KOJU NISU NI PROČITALI

Srpska je promidžba jedva dočekala informaciju o gledištima američkoga Državnoga tajništva, kako bi uz pomoć 'ugledne hrvatske lingvistkinje' ponovno oživjeli priču o jednome jeziku i trima dijalektima jednoga jezi-

ka. To se sada tumači kao 'američka podrška za jačanje suradnje među narodima bivše Jugoslavije'?

Dio srpske jezične politike uvijek je s oduševljenjem prihvaćao svaku unitarističku srpskohrvatsku jezičnu ideju. Iako je Srbija u Hrvatskoj izgubila rat, velikosrpska ideja nije pobijedena. Toga moramo biti svjesni i iz toga izvlačiti pouke.

U tome im kao krunski svjedok pomaže knjiga Snježane Kordić "Jezik i nacionalizam" objavljena uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske?

Da, to je na žalost točno. Skandalolo-

■ **Matičin pravopis diverzija je protiv hrvatskih nacionalnih interesa. Nije slučajno da su svi oni mediji koji danas slave knjigu 'Jezik i nacionalizam', slavili i veličali Matičin pravopis. Umjesto da se nad tom činjenicom danas u Matici zamisle, njezin predsjednik i dalje tvrdi da pisanje pravopisa treba prepuštiti mladima, a ne starcima**

zno je da hrvatsko Ministarstvo kulture podupire takve knjige.

Nije li trebalo odlučnije podvrći kritičkoj analizi stavove iz te knjige?

Struka je reagirala na tu knjigu na primjeren način. U široj je javnosti slabo poznato da je veći dio knjige objavljen proteklih desetak godina u časopisima Književna Republika i Republika. Mnogi su se hrvatski jezikoslovci, pa i strani, suprotstav-

ljali autoričinim tezama. Stoga u knjizi nije bilo nekih novosti ni iznenađenja za one koji su pratili tu polemiku. Ono što je bilo novo kad se knjiga pojavila na tržištu, i što je mene osobno iznenadilo, bila je podrška Ministarstva kulture i reakcije mnogih hrvatskih medija. Mediji su se na cijelome prostoru tzv. zapadnoga Balkana uključili u promidžbu knjige kao da im je netko naredio. Kao da je netko stisnuo gumb, a oni slijepo i jedno-

strano krenuli u slavljenje neobranjive knjige. To je bilo zastrašujuće.

Tko je zapravo Snježana Kordić, koju se predstavlja kao značajnu lingvistkinju? Sada navodno traži zaposlenje na hrvatskim katedrama i nacionalnim ustanovama?

Ona u znanosti nije napravila ništa zbog čega bi ju trebalo smatrati značajnom lingvistkinjom. Pod svaku cijenu želi biti slavna pa na svojoj mrežnoj stranici širi dezinformaciju da je protiv njezine knjige u Osijeku bilo javnih prosvjeda. To pokušava dokazati nekakvom fotografijom koja je snimljena vjerojatno prije dvadesetak godina. Sve je to zapravo smiješno, a zabrinjavajuće je da postoje utjecajni ljudi koji to podržavaju.

Je li njezina knjiga rezultat znanstvenoga istraživanja ili projekt nove europske ekspanzionističke politike spram regije?

Njezina se knjiga uklapa u politiku onih snaga koje bi stvarale neke nove jedinstvene 'balkanske regione'. To je razlog zbog kojega je dobila podršku kakvu je dobila. Mediji koji su joj skloni, nikada nisu napisali da autorica nijeće postojanje hrvatskoga književnoga jezika, da jezičnu odredbu u hrvatskome Ustavu proglašava besmislenom i totalitarističkom, da vrijeđa brojne istaknute članove hrvatske akademske zajednice kao nacionaliste, fašiste, totalitariste, da veliča jugoslavenski politički sustav i jugoslavensku ideologiju, da hrvatsku državu i njezinu jezičnu politiku predstavlja kao nacistoidnu i fašistoidnu. Toga ima u knjizi 'Jezik i nacionalizam' u obilnoj mjeri, no o tome vodeći hrvatski mediji nisu obavještavali, već su obavještavali da se u knjizi, eto, tvrdi kako je srpski i hrvatski jedan policentričan jezik jer se Hrvati i Srbi dobro razumiju. To je

bila svjesna simplifikacija i manipulacija, djelomice uvjetovana time da oni koji su o knjizi pisali i govorili, knjigu nisu čitali.

VLADA MORA LEGALIZIRATI ODLUKE VIJEĆA ZA NORMU

Potpis na odluku o potpori knjizi stavio je akademik, koji je istodobno i potpredsjednik Matice hrvatske, koja je tiskala Hrvatski pravopis ne uvažavajući stavove mjerodavnoga tijela – Vijeća za normu hrvatskoga standardnoga jezika.

Vijeće za normu je državno i depolitizirano stručno tijelo sastavljeno od predstavnika svih relevantnih hrvatskih institucija. Napadaji na Vijeće započeli su čim se ono oglasilo 2005. godine zaključcima kojima se hrvatska norma udaljuje od srpske. To je trebalo zaustaviti i ujedno spriječiti da hrvatski jezik dobije središnje nacionalno tijelo koje bi preuzelo sustavnu skrb o njegovoj normi. Matičin pravopis postao je ključnim dijelom te igre. U upravi Matice hrvatske većina vjerojatno nije razmišljala u širim okvirima dok su se donosile prijedorne odluke o pravopisu, a neki su na umu vjerojatno imali samo isključivo Matičine ili neke svoje osobne interese. Bilo kako bilo, uprava Matice hrvatske učinila je veliku štetu time što je upriličila da joj pravopis bude napisan mimo zaključaka Vijeća za normu. U cjelokupnome kontekstu gledano to je poprimilo oblik diverzije protiv hrvatskih nacionalnih interesa. Nije slučajno da su svi oni mediji, koji danas slave knjigu "Jezik i nacionalizam", slavili i veličali Matičin pravopis. Umjesto da se nad tom činjenicom danas u Matici zamisle, njezin predsjednik i dalje tvrdi da pisanje pravopisa treba prepustiti mladima, a ne starcima.

HAZU je u posljednjih pet godina objavio dva vrlo značajna dokumenta o hrvatskome jeziku? Zar ni HAZU više ništa ne znači?
HAZU bi neki najradije raspustili jer u njoj prema njima ima navodno previše "nacionalizma".

Treba li HAZU odlučnije nastupiti prema Hrvatskome saboru glede nekih nacionalnih inicijativa, kao što je primjerice jezik?
Svi koji to mogu, trebali bi od Vlade tražiti da napokon legalizira odluke Vijeća za normu i da doneće odluku da školski i službeni pravopis u državnim službama mora biti usklađen sa zaključcima Vijeća za normu. Ne će biti dobro ako uđemo u EU bez jedinstvenoga službenoga pravopisa i bez tijela koje će mjerodavno voditi skrb o normativnim jezičnim pitanjima.

ŠTETA ŠTO JE BLOKIRANA LESAROVA INICIJATIVA

Treba li nam jezični zakon?
Ne treba nam jezični zakon koji bi bio usmjeren protiv jezične varijacije, jezične slobode, jezičnih pogrešaka ili neznanja.

Vi ste, dakle, protiv jezičnoga zakona?
Ne, nije baš tako. Gotovo sve zemlje članice EU imaju jezično zako-

nodavstvo. Manji jezični zakon ima čak i Srbija. Zašto bi u tom pitanju baš Hrvatska trebala biti iznimka? I nama je potreban zakon koji bi definirao područja u kojima se službeni jezik ne smije potiskivati i koji bi definirao tko određuje službene hrvatske pravopisne i jezične norme. Zakonski ne treba regulirati samo jezična prava nacionalnih manjina, već i prava i status službenoga jezika, onako kako se to čini u zemljama EU. Poput zemalja u EU morala bi i Hrvatska imati zakonske instrumente kojima bi se moglo zaustaviti pojedine krajnje negativne tendencije ili neprihvatljivi postupci.

Na komu je da se pobrine o takvu zakonu? Na jezikoslovcima ili na vlastima?

Jezikoslovci to ne mogu učiniti. Naše su vlasti već odavno trebale dati pravnicima da pročitaju postojeće jezično zakonodavstvo zemalja članica EU i da u suradnji s hrvatskim jezikoslovcima pripreme primjereni hrvatski jezični zakon. Inicijativa Dragutina Lesara bila je odlična prilika da se to učini, no ona je, na žalost, blokirana. Blokirana je i realizacija Vladine uredbe iz 2005. godine o osnivanju Ureda za lekturu pri Vladi RH. Ne znam jesu li to sve slučajnosti, ili rezultat nečije promišljenosti. ■

Mario Grčević (Varaždin, 1969.). Studirao je na Sveučilištu u Mannheimu i 1995. stekao naslov Magister Artium. Godine 2005. obranio je u Mannheimu doktorski rad summa cum laude. Bio je zaposlen u Zavodu za lingvistiku Hrvatske akademije, a sada predaje pet kolegija na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Tajnik je Uredništva Filologije. U svojim znanstvenim knjigama i člancima istraživački obrađuje europsku, osobito njemačku, slovačku i češku, slavistiku 19. stoljeća i skuplja niz presudnih činjenica o pogledima na hrvatski jezik u njoj koji su u bitnoj mjeri utjecali na kasniji položaj hrvatskoga jezika u međunarodnoj te u jugoslavenskoj i hrvatskoj slavistici – sve do danas.

Telefon Hrvatskog lista:

+385 (0)23/305-277,

Fax:

+385 (0)23/309-180;

e-mail:

hrvatski.list@hi.t-com.hr

GLAVNI UREDNIK I DIREKTOR:

IVICA MARIJAČIĆ

e-mail: ivica.marijacic@hi.t-com.hr

POMOĆNICA GL. UREDNIKA:

ANDREA ČERNIVEC

e-mail: andrea.cernivec@hi.t-com.hr

GRAFIČKI UREDNIK:

ANTONIO MLIKOTA

e-mail: antonio.mlikota@hi.t-com.hr

REDAKCIJA:

Romana Galović

e-mail: romana.galovic@hi.t-com.hr,

Ivica Marijačić, Andrea Černivec,

Tomislav Jelić, Tomislav Držić;

SURADNICI:

Damir Pešorda, Luka Podrug, Davor Domazet Lošo, dr. Mile Mamić, Mirela Pavić, Miljenko Pajalić, Slobodan Lang;

LEKTURA:

MARINA MARIJAČIĆ

e-mail: marina.marijacic@hi.t-com.hr

GRAFIČKA PRIPREMA:

e-mail: graficka.priprema@hi.t-com.hr

Tjednik izlazi četvrtkom.

Natječaje i promidžbene poruke primamo svakog dana, osim nedjelje, od 8.30 do 15 sati;

Nakladnik: LUX d.o.o.,

Velebitska 6, 23 000 ZADAR;

Tisak: Tiskara - Vjesnik d.d.,

Slavonska avenija 4, 10000 Zagreb;

Distributeri za tržište RH: 'Tisak' d.d. Zagreb;

'Distri press' d.o.o. - Zagreb;

Uvoznik i distributer za tržište BiH:

'Inter Press' d.o.o.,

Fra Dominika Mandića b.b., Široki Brijeg - BiH;

PRETPLATA: 6 mjeseci - 430,50 kn,

12 mjeseci - 861 kn.; LUX d.o.o.", Zadar;

Žiro račun: 2500009-1101293696

PRETPLATA ZA INOZEMSTVO:

Europa - 180 eura (12 mjeseci);

SAD - 200 eura (12 mjeseci)

BANKA: Hypo Alpe-Adria-Bank;

KORISNIK: LUX d.o.o.", Zadar;

IBAN: HR 722500 0091101293696;

BIC: HAABHR22; **MATIČNI BROJ:** 2497042

Sadržaj

24. veljače 2011. HRVATSKI LIST

14

AKTUALNO

Kako su Vlada RH, Ministarstvo pravosuđa i bivši ministar Ivan Šimonović izigrali pravosudni sustav Hrvatske
JOŠ JEDNA POBJEDA ANTE GOTOVINE

16

AFERA

HRVATSKI AUTOKLUB PLATIO VIŠE OD POLA MILIJUNA EURA ZA ZEMLJIŠTE KOJE JE PARTNER BANKA PRODAVALA ZA SAMO 100.000 EURA

18

INTERVJU

Ivan Vekić, predsjednik *Hrvatske straže*
SLUČAJ PURDA PARADIGMA JE NAŠEGA JADA I NAŠE SRAMOTE

21

RAZGOVOR

Arsen Bauk, saborski zastupnik i šef Splitsko-dalmatinskoga SDP-a
SDP NEMA NIKAKAV KOMPLEKS OKO ISTRAGE KOMUNISTIČKIH ZLOČINA, MOŽDA GA IMAJU BIVŠI ČLANOVI PARTIJE U HDZ-U

24

POLITIKA

Drugi tajni memorandum SANU
NOVA VELIKOSRPSKA NEPRIJATELJSKA OFENZIVA

28

ANALIZA

Otvoreno pismo uzoritome kardinalu Josipu Bozaniću
POVEDITE NAS IZ OVE PUSTINJE

38

BOSNA I HERCEGOVINA

Političke prijevare uobičajena su situacija u Bosni i Hercegovini
PRIZNALI DA SU BILI LAŽNI HRVATI NA NAGOVOR LIJANOVIĆA I SDP-a

40

STAJALIŠTA

Njemačka presuda Krunoslavu Pratesu objašnjava dio današnjih hrvatskih problema
HRVATSKA VANJSKA POLITIKA TALAC JE UDBAŠKOGA PRAVOSUĐA

44

INTERVJU

Dr. Mario Grčević, poznati hrvatski jezikoslovac
OPET JE POTREBNO BRANITI IME I POLOŽAJ HRVATSKOGA JEZIKA

48

JEZIK

40 godina od 'Sarajevske deklaracije o hrvatskome jeziku'
HRVATSKA NACIONALNA I KULTURNA SUVERENOST U BiH